

Целта на проекта AGRI-ABILITY е да насърчава успешното и конкурентно социално предприемачество на хората с увреждания в селските райони. За целта в рамките на проекта: (1) ще бъдат анализирани рамката и възможностите за дейност в селскостопанския и агротуристическия сектор, (2) ще се проведат семинари и теренни упражнения за обучение и развитие на умения.

Работен резултат 5.3.2 Извършване на провеждане на пазарен анализ и проучване на бизнес възможностите чрез анкетно проучване в Благоевградския трансграничен регион

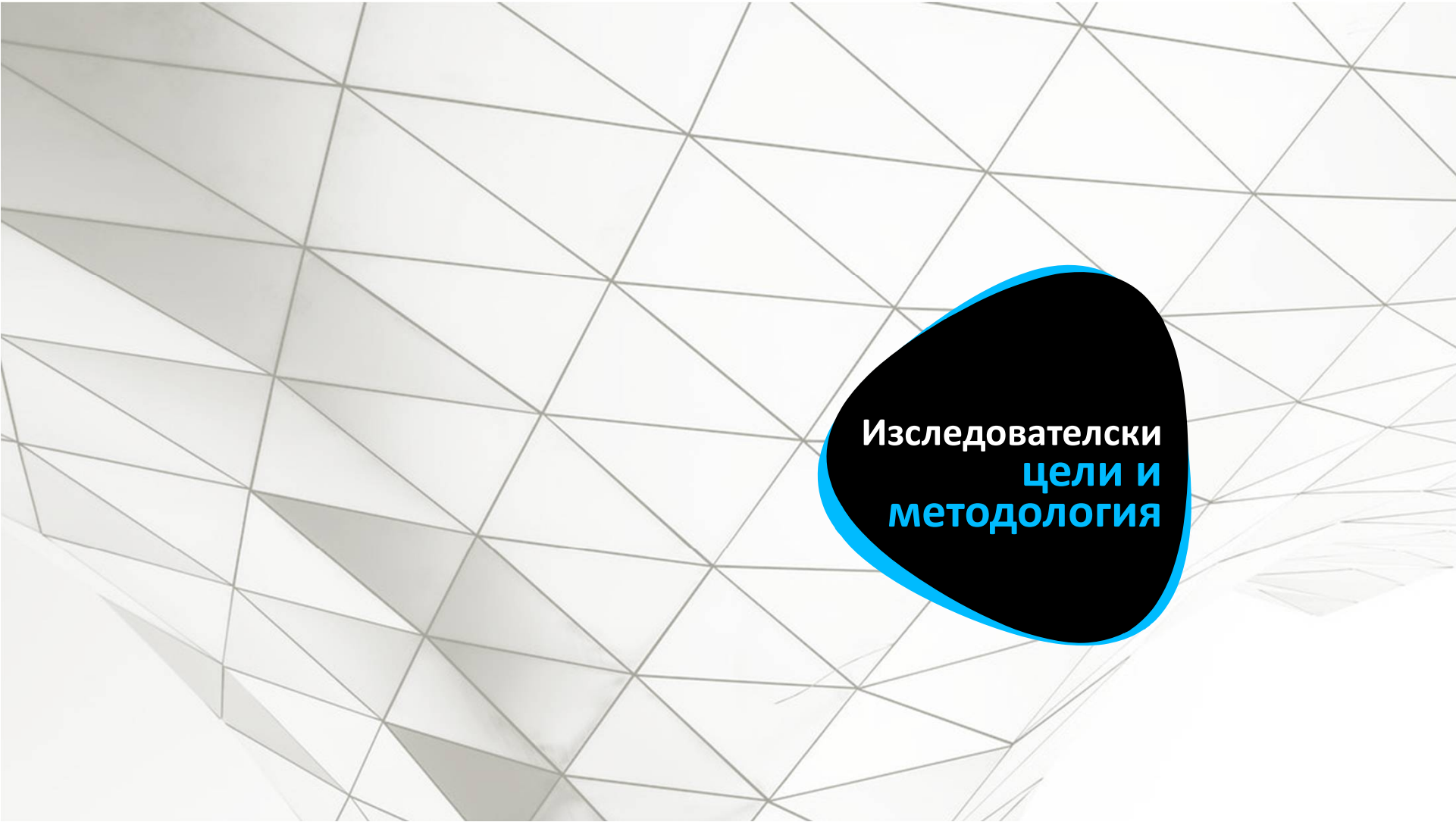
Доклад на български език

за изпълнение на дейност 5.3.2. от работен пакет 5 по Проект “AGRI-ABILITY” (Social agri-entrepreneurship for people with disabilities in the cross-border area), Проектен номер:2090 и MIS code 5017158.

Проектът е съфинансиран от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и от национални фондове на страните, участващи в Програмата за сътрудничество Interreg V-A „Гърция-България 2014-2020 г.

Партньор по проекта: РВЗ Югозападен университет „Неофит Рилски” – Правно-исторически факултет

Отказ от отговорност: Съдържанието на тази публикация е изцяло отговорност на РВЗ Югозападен университет „Неофит Рилски” – Правно-исторически факултет и по никакъв начин не може да се счита, че отразява възгледите на Европейския съюз, участващите страни, управителния орган и Съвместния секретариат

**Изследователски
цели и
методология**

Цели на изследването

Да проучи и анализира дейността на предприятията в ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД, с фокус върху аграрния сектор и сектора на туризма (с оглед взаимодействието между тях и перспективите за сътрудничество) и възможностите за изграждане на партньорства в сферата на социалната и солидарна икономика.

Изследователска методология

Тип на изследването

Количествено изследване

Метод за събиране на данни

Телефонно интервю

Целева група

Представители на бизнеса в районите от интерес.

Обем на извадката

1. Социални предприятия	n=3
2. Асоциацията на къщите за гости в България (АКГБ)	n=40
3. Места за настаняване и заведения за хранене и развлечения	n=142
4. Земеделие	n=15
5. Туристическите сдружения, организации за управление на туристическите райони и туристическите информационни центрове	n=11
6. Регистър на къщите за гости Специализиран каталог за селски туризъм	n=92
ОБЩО	n=303

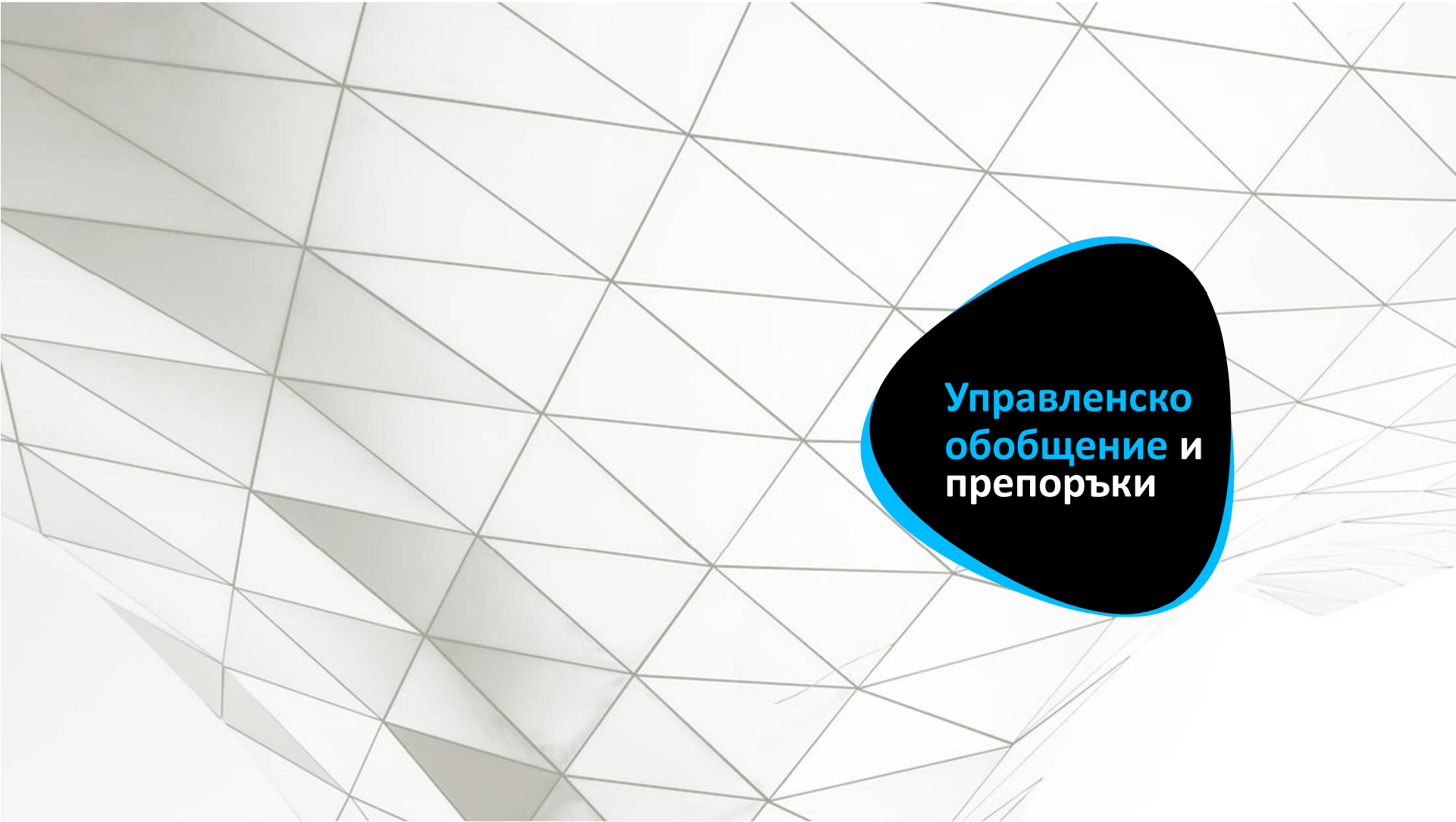
Обхват

Благоевградска област (сектори от интерес)

Контрол по полевата работа

Проследяване на времето за попълване;
Логически контрол на 100% от извадката;
Телефонен контрол на случаен принцип за 10% от извадката.

**Управленско
обобщение и
препоръки**

Управленско обобщение (1/2)

Резултатите от проучването показват, че **малко над 1/3 от фирмите**, които са се включили в допитването **НЕ осигуряват заетост на лица в неравностойно положение**, а тези които го правят, са най-вече представители от сектора на туризма. **Опитът на фирмите от област Благоевград сочи, че тяхната дейност оказва най-благоприятен ефект върху населението от отдалечените райони на областта**. Също така, бизнесът в областта донякъде подпомага и представителите на малцинствени етнически групи, както и по-възрастните хора.

Според гласа на бизнеса в региона, през последните години се наблюдава спад в приходите, като тази негативна тенденция се очаква да продължи и занапред.

Проучването ясно сочи, че **осигуряването на финансова независимост и обезпеченост са основните цели/мотиви при създаването на бизнес в региона**. Едва след като бъдат покрити горепосочените нужди от „**първа необходимост**“ на бизнеса, идва ред и на **упражняването на социална отговорност**, което само по себе си е важно и бива оценено от представителите на бизнеса като позитив, но едва след като се подсигури нужният финансов ресурс, който би обезпечил дейността на предприятието.

Делът на фирмите, които използват външно финансиране, е пренебрежително нисък. И макар, че достъпът до Европейските фондове донякъде се явява като мотив за създаването на бизнес, неговото благоприятно действие и усвояване изглежда остава под въпрос за по-голямата част от представителите на бизнеса от интерес. Става ясно, че **фирмите разчитат и зависят най-вече от вътрешното си финансиране** – приходи от основната дейност. Освен това, компаниите прибягват и до собствени средства, кредити и членски вноски.

Нашето мнение:

Изглежда, че за пълноценното упражняване на практиките на социалната и солидарната икономика е необходимо първо да бъдат посрещнати и покрити основните цели и нужди на компаниите от област Благоевград, а именно постигането на финансова независимост и обезпеченост. Едва тогава, представителите на фирмите ще имат възможност да обърнат по-голямо внимание на социалната си отговорност.

В тази връзка, наличието на по-ясни и достъпни възможности за предоставяне на външно финансиране, което към момента не е така силно застъпено, би осигурило допълнителен ресурс на фирмите, който да може да бъде използван и за целите на социалната и солидарната икономика.

Управленско обобщение (2/2)

Едва 30% от включилите се в допитването фирми споделят, че участват в браншови организации. Основен интерес представляват бизнесите със сродна или допълваща се дейност. Най-малка необходимост/полза от сътрудничество, представителите на бизнеса виждат с държавните и общинските организации. Макар, че част от фирмите намират позитиви в членуването си в тях (споделянето на опит и съвместни маркетингови инициативи), преобладаващото мнение е, че подобни организации и институции нямат особен принос за дейността на бизнеса.

От проучването става ясно, че **бизнесът търси информация за законовите промени основно от интернет източници**. Прибягването до участие в семинари и срещи, както и консултирането с адвокати, е далеч по-рядка практика за фирмите, но това до голяма степен е обяснимо поради произтичащата от това по-висока степен на ангажираност от гл.т. на време и ресурси.

Около 1/2 от изследваните представители на бизнеса от областта, споделят, че имат интерес и възнамеряват да разширят мрежата си от контакти и съвместни дейности с други компании от страната и чужбина.

Най-важният мотив за изграждането на успешни сдружения е осигуряването на заетост. Подобряването на икономическото развитие и благосъстояние на населението на региона, както и повишаването на професионалната квалификация на заетите, също биват разглеждани като важни мотиви.

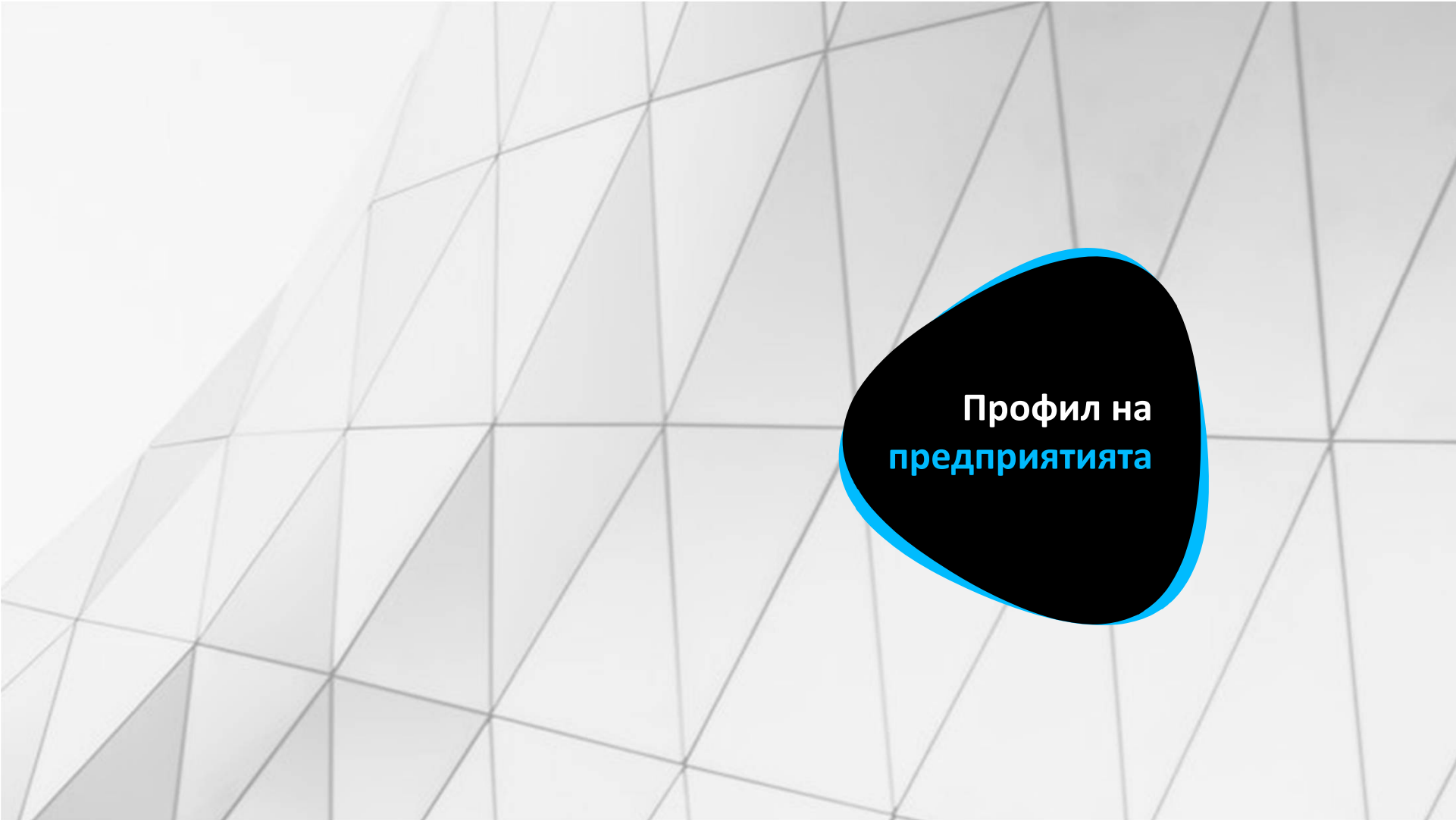
Необходимостта от сдружаване на фирмите в област Благоевград, които са собственост или наемат работници от уязвимите социални групи, се разглежда като важна от по-голямата част от изследваната съвкупност.

Нашето мнение:

Ниският дял на активно участващите фирми в каквито и да е сътрудничества говори за евентуално наличие на пропуснати ползи за бизнеса. Обединяването на бизнеса би могло да доведе до позитивен ефект върху работата на фирмите от региона. Много е вероятно по-тесното сътрудничество с държавните и общинските организации да доведе до подобряване на бизнес климата в областта, но при условие, че има ясно регламентирани практики и условия.

Данните сочат, че бизнесът от интерес е отворен за нови възможности с компании със сродна или допълваща дейност, което също е добра предпоставка за изграждането на ключови съюзи, които впоследствие да създадат предпоставки за имплементирането на подходящи социални практики, които да подпомагат уязвимите социални групи. Нещо повече, според представителите на бизнеса от областта, въпросните уязвими социални групи имат същинска нужда от подпомагане.

Все още липсва яснота сред бизнеса, как това може да се случи на практика.

The image features a background of a light gray grid of thin lines forming various sized triangles. In the center-right, there is a black, irregularly shaped callout bubble with a bright blue border. Inside this bubble, the text "Профил на" is written in white, and "предприятията" is written in blue below it.

**Профил на
предприятията**

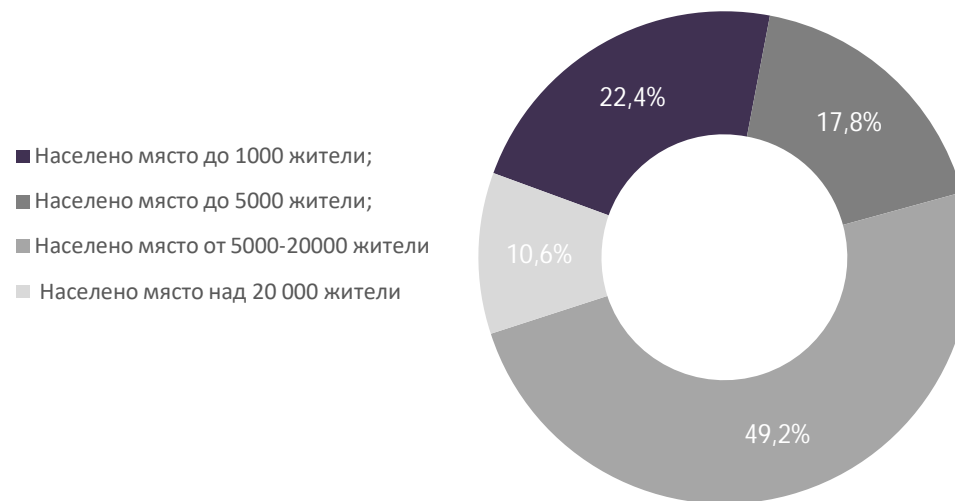

Профил на предприятията

- Настоящото проучване успя да достигне до предприятия от всички категории населени места от интерес. **Най-голямо е присъствието на фирми,** които са локализирани **в населени места с население между 5 000 и 20 000 жители** (близо 50% от общата извадка се пада на тях). 40% от изследваните предприятия са локализирани в градове и села с население под 5 000 жители, а останалите 10% са в градове с над 20 000 жители.
- **Проучването сочи, че 90% от фирмите, попаднали в извадката, са учредени след 2000г.** Сред тях, делът на фирмите, които са започнали своята дейност след 2010г. е близо 57%.
- Наблюдава се използването най-вече на правните статuti „ЕООД“, „ООД“, „ЕТ“ и „Физическо лице“. Това не е учудващо, тъй като **в близо 95% от случаите, извършваната дейност от дадената фирма е в областта на туризма.**
- По отношение на заетостта, **преобладават малките фирми с персонал, наброяващ не повече от 9 души.**
- **36% от фирмите,** които са се включили в допитването, посочват, че **НЕ осигуряват заетост на лица в неравностойно положение.** Тези фирми, които все пак осигуряват подобна заетост, са най-често от сектора на туризма.
- Представителите на фирмите от интерес, споделят, че тяхната дейност оказва **най-благоприятен ефект върху населението от отдалечените райони на областта.** Също така смятат, че техният бизнес спомага донякъде представителите на малцинствени етнически групи, както и възрастните хора.
- Допитването още показва, че представителите на бизнеса в района, **наблюдават негативен отпечатък върху приходите си през последните 3 години,** споделяйки, че същите се понижават с всяка изминала година.

Тип на населеното място

Категория на населеното място, в което функционира Вашето предприятие?

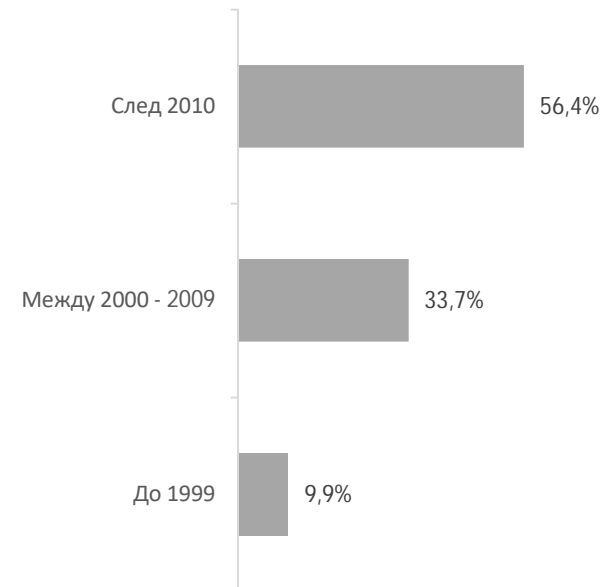
База: Всички изследвани предприятия (n=303)

Статут на предприятието

Какъв е правният статут на юридическото лице към което функционира Вашето предприятие?

През коя година започва дейност представляваното от Вас предприятие?

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

Области на дейност

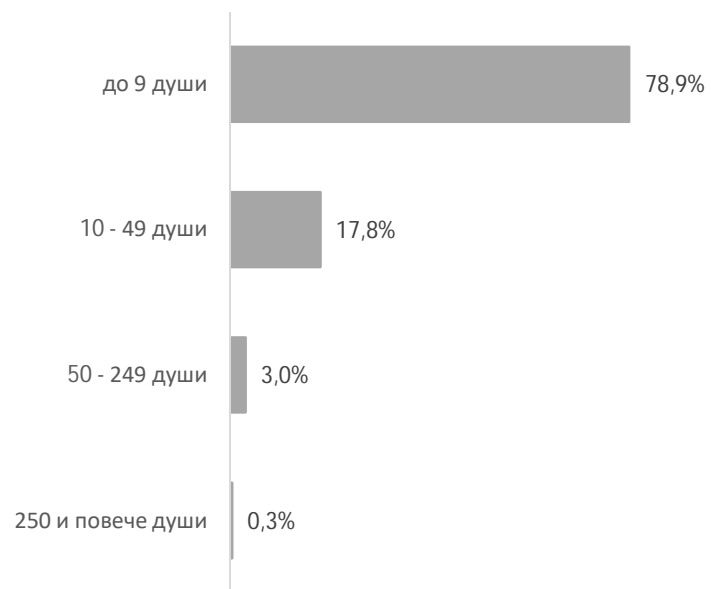
В коя от изброените области осъществява дейността си представяваното от Вас предприятие?

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

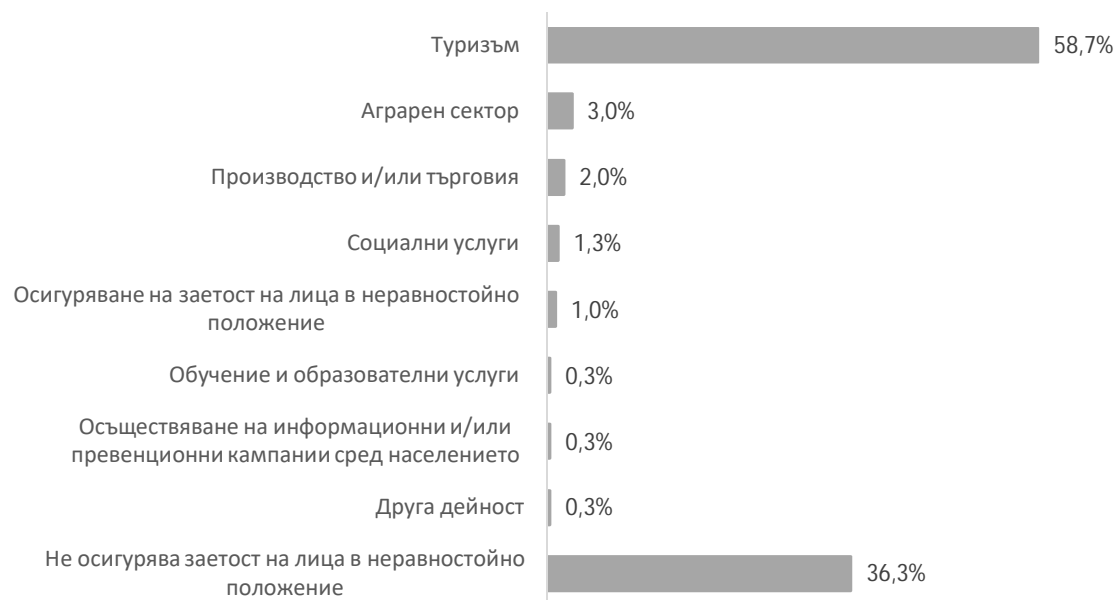
Брой заети лица в предприятието

Какъв е общият брой заети лица във Вашето предприятие, включително заетост на лица в неравностойно положение?

Заетост на лица в неравностойно положение

Ако Вашето предприятие осигурява заетост на лица в неравностойно положение, в коя сфера (кои сфери) на дейност са ангажирани?

Целеви групи

Към подпомагане на кои целеви групи от населението е насочена дейността на Вашето предприятие?

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

Изменения на приходите

Как се изменят приходите от дейността на Вашето предприятие за последните 3 години?

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

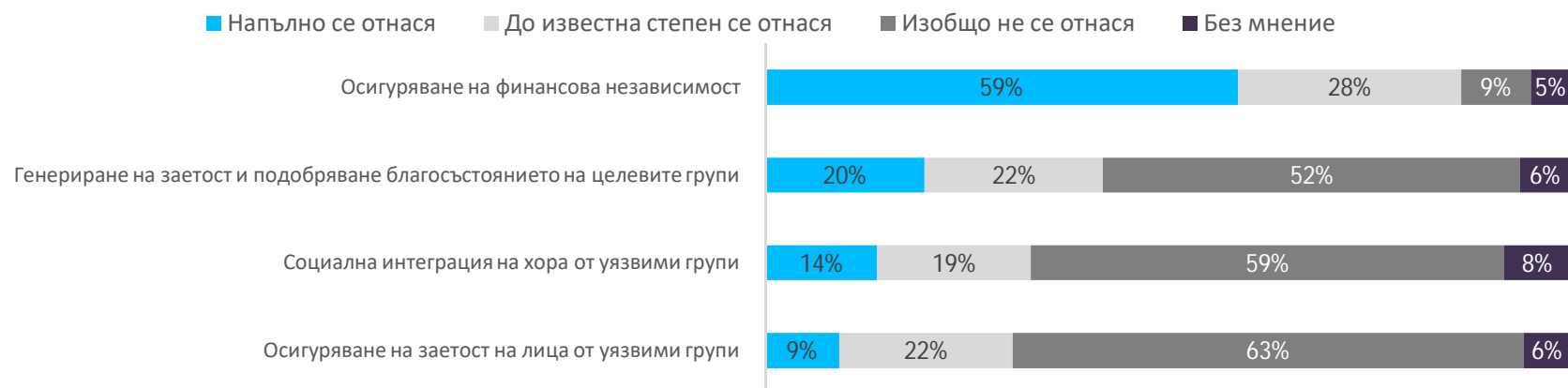
**ФУНКЦИОНАЛНА
ОБУСЛОВЕНОСТ
НА ПРЕДПРИЯТИЕТО**

Функционална обусловеност на предприятието

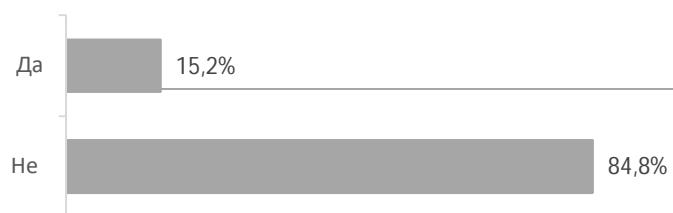
- Проучването отчита, че **осигуряването на финансова независимост и обезпеченост са основните цели/ мотиви при създаването на фирма в района**. По-второстепенно се явява значението на фактори като генериране на заетост, подобряване на благосъстоянието на целевите групи, социална интеграция, осигуряване на заетост на лица от уязвими групи и т.н.
- Резултатите показват, че **инициативата за стартиране на дейността на фирмите**, в рамките на изследваната съвкупност, **се поделя основно между следните три направления:**
  - ✓ Семейна инициатива (63%);
  - ✓ Лична инициатива (37%);
  - ✓ Професионална група (9%).

Цели за създаване на предприятието

Предпостващи цели за създаване на Вашето предприятие:

Има ли други важни цели, които са били предполагащи за създаването на Вашето предприятие?

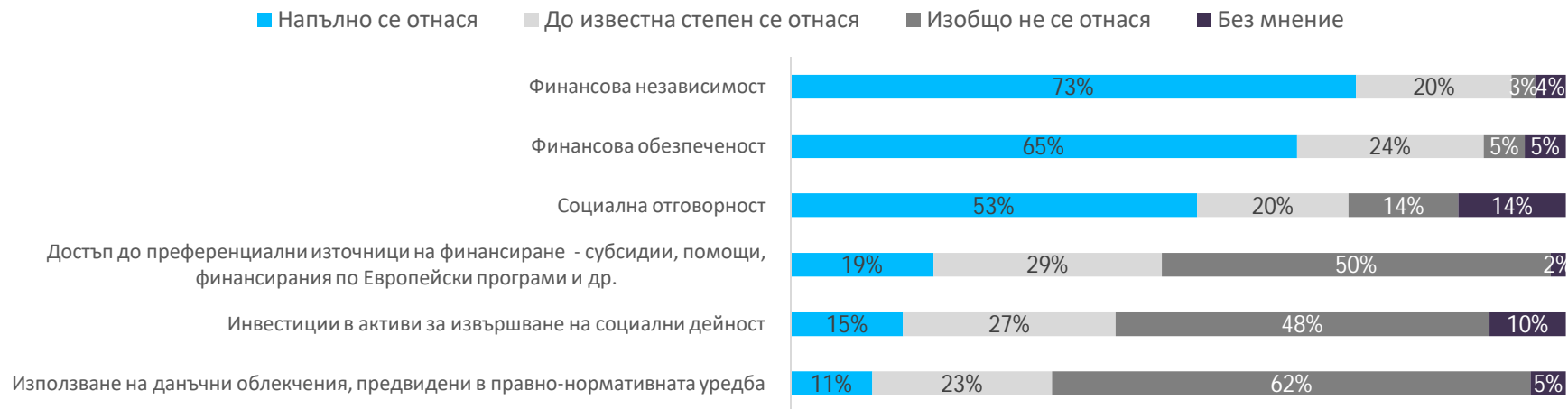

- Семейен бизнес;
- Разширяване на бизнеса;
- Допълнителна дейност;
- Екскурзионни летувания/ отмора и релакс;
- Запознаване на учениците с родния край;
- Опазване на околната среда, трасиране и поддръжка на маршрути;
- Представяне на дестинации на туристически борси и развиване на туризма;
- Придобиване на трудови навици;
- Развитие на населеното място и региона.

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

Мотиви за създаване на предприятието

Водещи мотиви за създаване на Вашето предприятие:

Има ли други важни мотиви за създаването на Вашето предприятие?

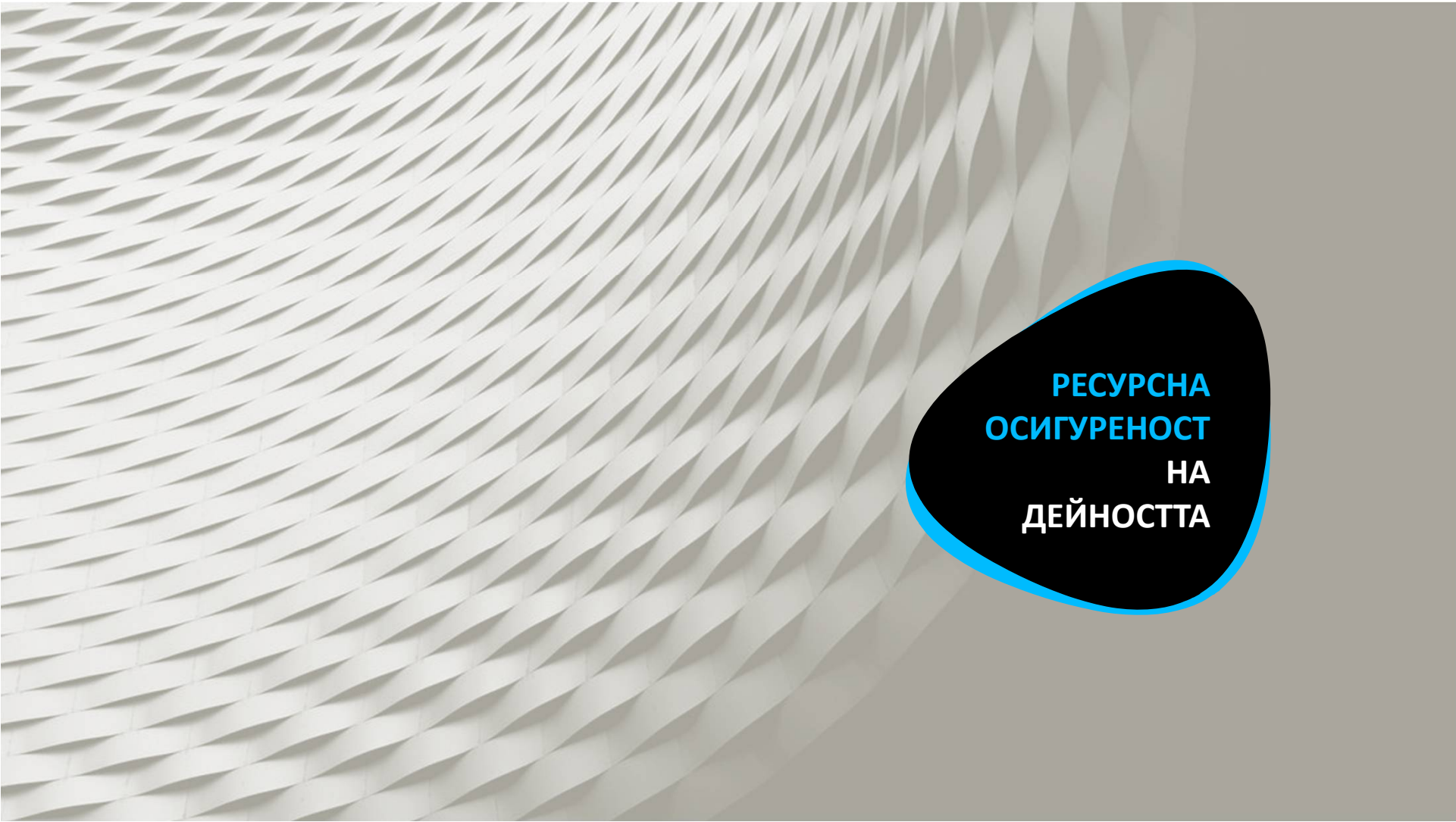
База: Всички изследвани предприятия (n=303)

Инициатори за създаване на предприятието

По чия инициатива е стартирала дейността на предприятието Ви?

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

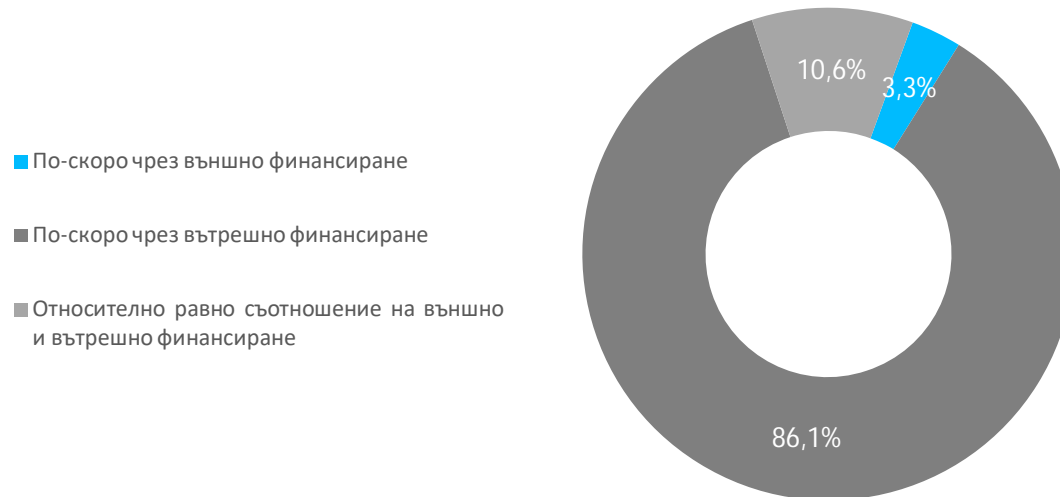
**РЕСУРЧНА
ОСИГУРЕНОСТ
НА
ДЕЙНОСТТА**

Ресурсна осигуреност на дейността

- **Едва 3% от запитаните предприятия използват външно финансиране за целите на бизнеса си.** Най-често фирмите зависят от **вътрешното си финансиране (86%)**, а останалите 11% търсят баланса между двата типа финансиране.
- При преобладаващата част от изследваните фирми, **приходите от основна дейност служат най-вече за самофинансиране.** Освен приходите, **други важни източници** на финансиране са разполагаемите **собствени средства, кредити и събираните членски вноски.**
- **Само 30%** от запитаните представители на бизнеса, които използват външно финансиране, посочват, че предприятието, в което работят, **се възползва от допълнително финансиране от Европейски фондове.**
- **Повече от 90%** от фирмите посочват, че **НЕ се възполват по никакъв начин от държавно, общинско или дарителско финансиране за осигуряване на допълнителни средства за бизнеса си.**

Финансиране на предприятието (1/2)

Посочете какъв е делът на собственото Ви финансиране към общото финансиране на дейността на предприятието.

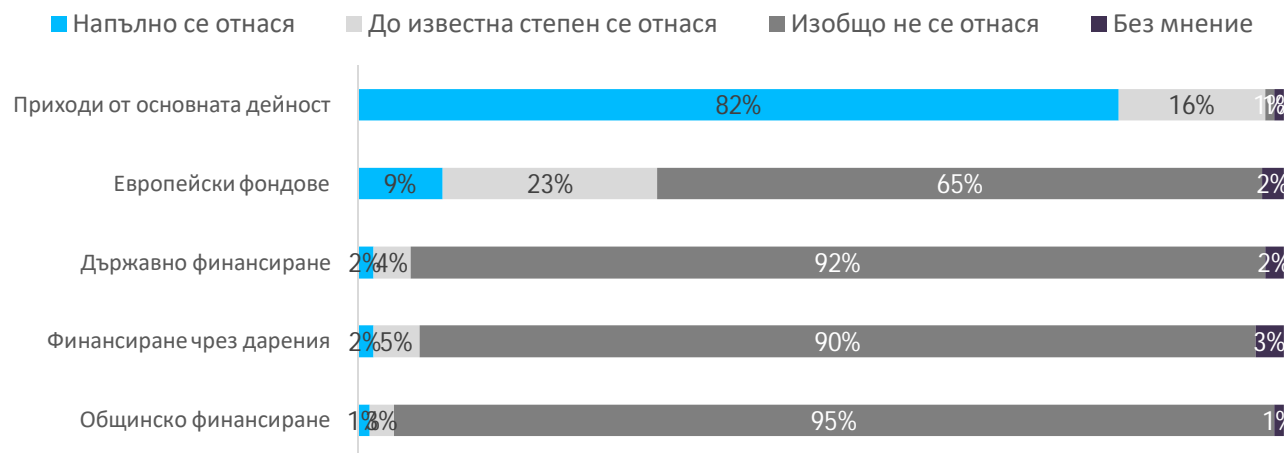

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

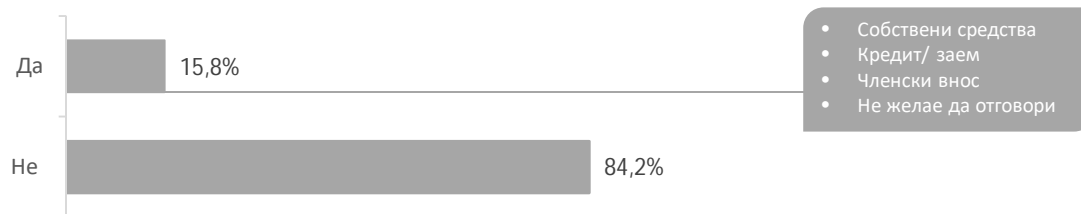

Финансиране на предприятието (2/2)

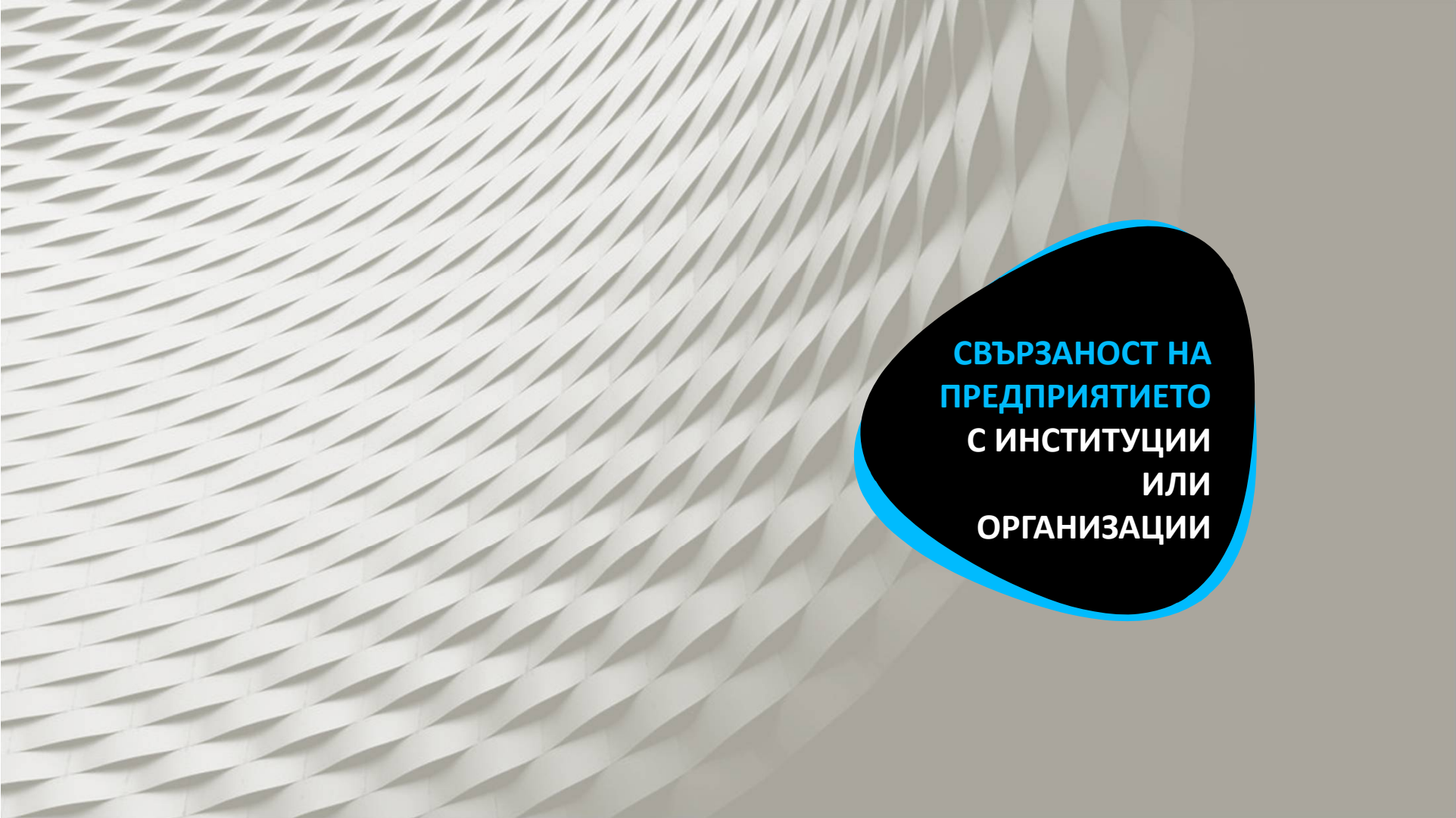
Посочете в каква степен за Вашето предприятие се отнася/не се отнася финансирането от изброените по-долу източници?

Има ли други важни източници на финансиране за Вашето предприятие/ фирма?

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

**СВЪРЗАНОСТ НА
ПРЕДПРИЯТИЕТО
С ИНСТИТУЦИИ
ИЛИ
ОРГАНИЗАЦИИ**

Свързаност на предприятието с институции или организации

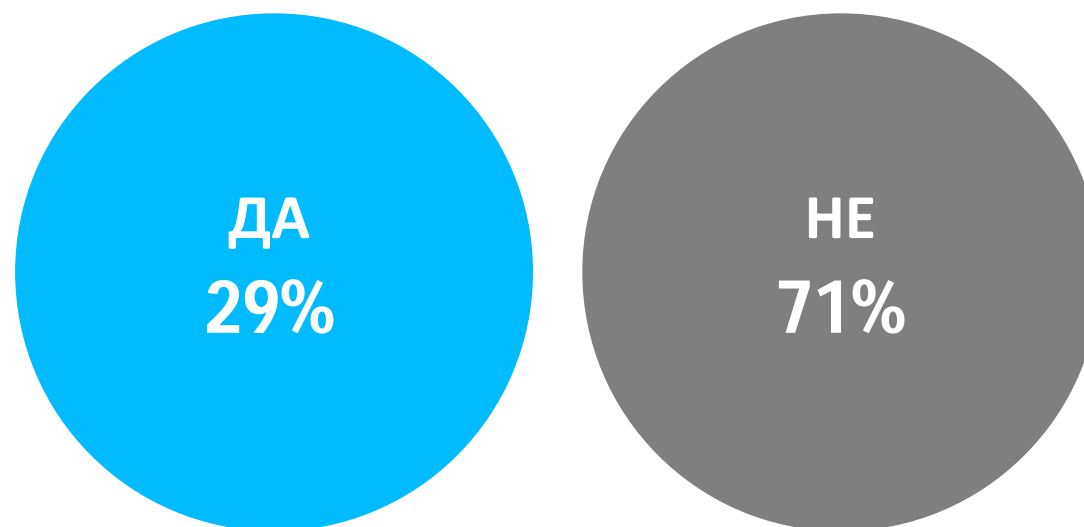
27

- **1/3 от предприятията**, включили се в допитването, посочват, че **членуват в браншови организации**.
- **Най-малка необходимост/полза от сътрудничество**, фирмите виждат в лицето на **държавните и общинските организации**. От друга страна, предприятията със сродна или допълващата се дейност, както и браншовите организации биват възприемани като по-необходими за бизнеса, около 40% от запитаните фирми, посочват, че биха се нуждаели от подобни сътрудничества.
- Въпреки всичко, **преобладаващото мнение сред фирмите е, че към момента тези институции и организации нямат особен принос за дейността на бизнеса им**.
- Сред компаниите, които все пак са имали успешни сътрудничества, става ясно, че **споделянето на опит и общите маркетингови инициативи са били от най-голяма полза**.
- Приблизително **86% от фирмите ползват много активно интернет ресурсите като основен източник на информация по законови промени, касаещи бизнеса**. 52% следят редовно и откриват необходимата за тях информация в ежедневната преса.
- Участието в семинари и срещи, както и консултирането с адвокати е далеч по-рядка практика за фирмите, но това до голяма степен е обяснимо с по-високата степен на ангажираност, които те предполагат от гл.т. на време и ресурси.
- Около **54% от представителите на предприятията са споделили, че имат интерес и възнамеряват да разширят мрежата си от контакти и съвместни дейности с други компании от страната и чужбина**. 16% от тях биха потърсили контакт с фирми от други браншове, а останалите 38% биха потърсили контакти с бизнес от същия бранш.

Членуване в организации

Членува ли Вашето предприятие в браншова организация (обединение)?

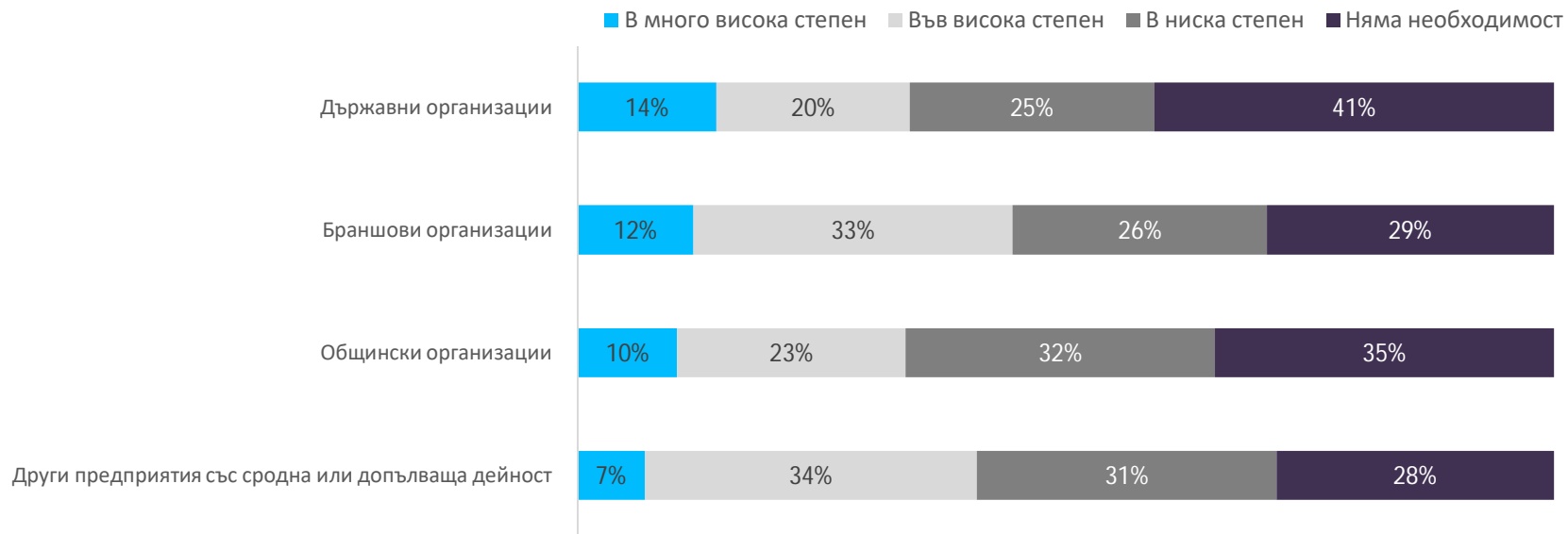
28

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

Необходимост от сътрудничество

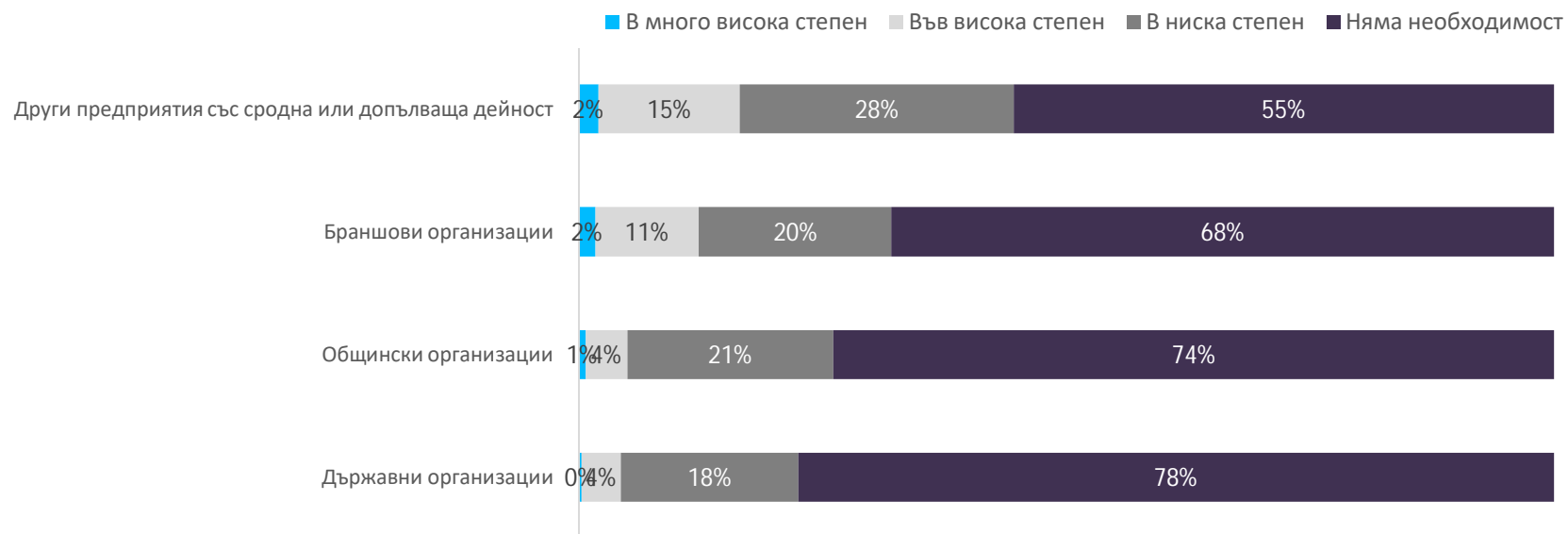
Доколко Вашето предприятие се нуждае от сътрудничество с други институции / организации?

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

Принос на институции/организации

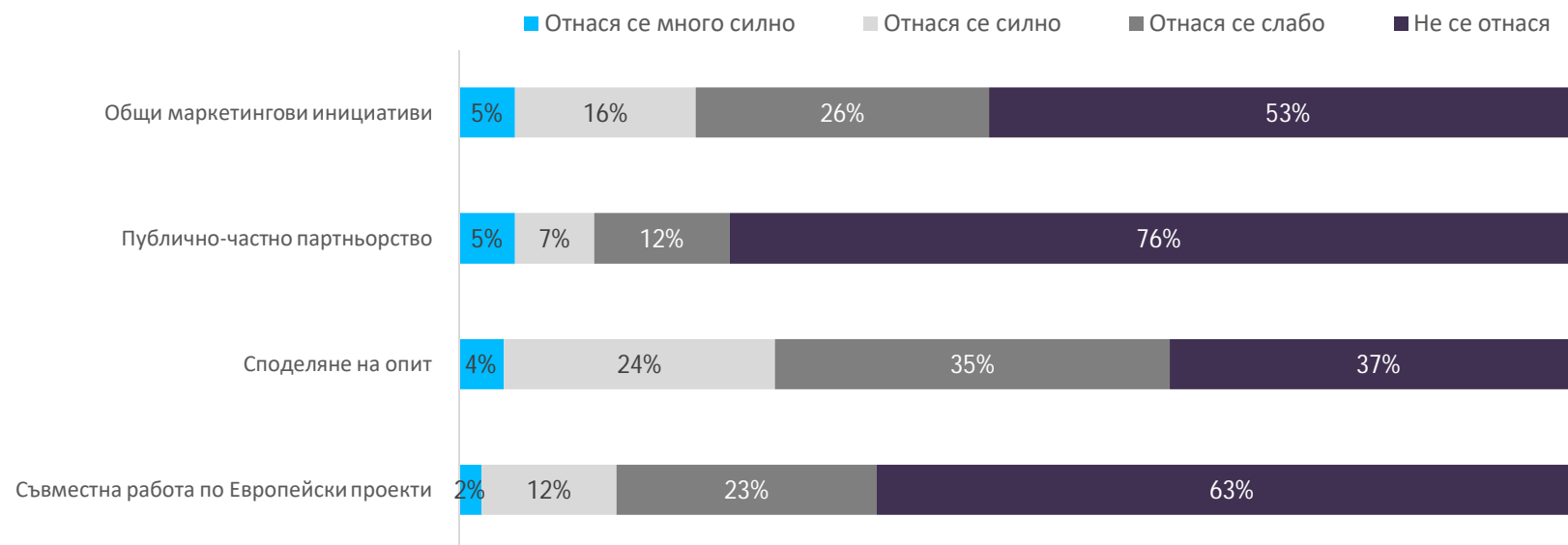
Доколко посочените институции/организации имат принос в развитието на дейността Ви?

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

Подпомагане на дейността

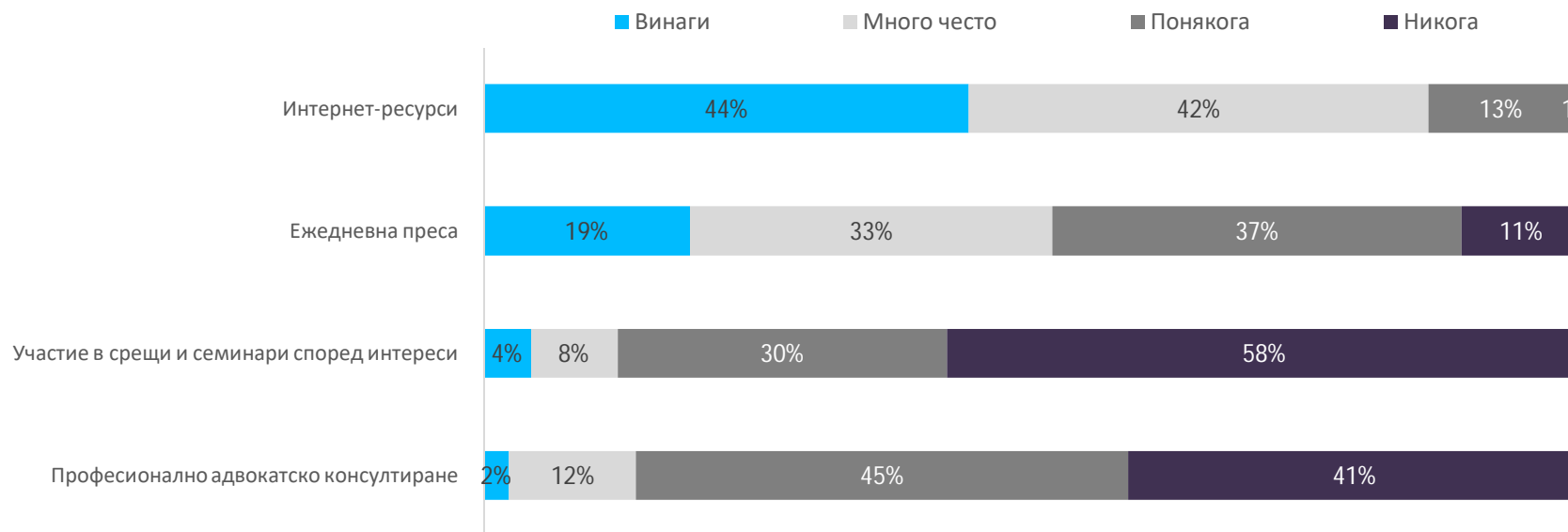
Как избраните институции/организации са подпомогнали Вашата дейност?

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

Източници на информация

Какви източници ползвате за да се информирате за законодателните промени, касаещи характера на осъществявания от вас бизнес?

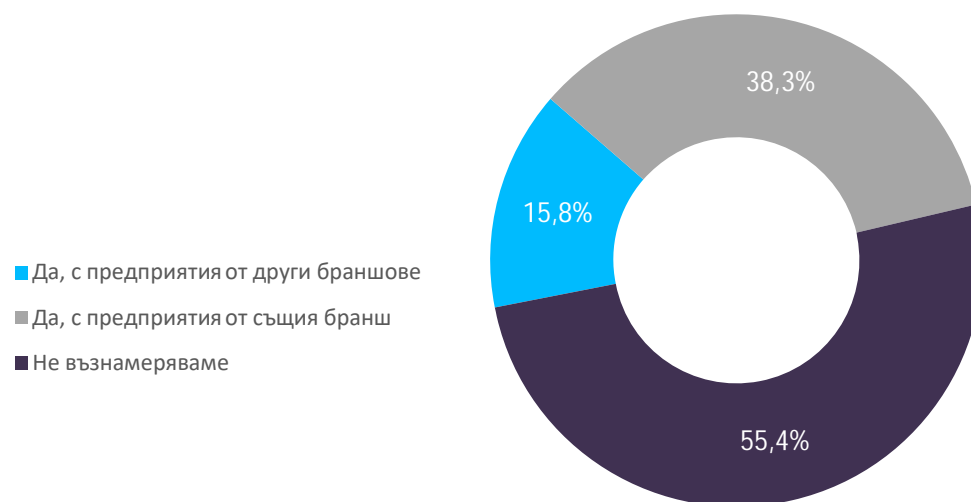

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

Разширяване на контактите

Възнамерявате ли да разширявате мрежата си от контакти и съвместни дейности с други предприятия от страната и чужбина?

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

The image features a background of thin, light gray lines forming a complex, overlapping geometric pattern of triangles and polygons. In the center-right area, there is a black, irregularly shaped callout bubble with a bright blue border. Inside this bubble, the text "НАМЕРЕНИЯ ЗА СДРУЖАВАНЕ" is written in a clean, sans-serif font. The word "НАМЕРЕНИЯ" is in blue, while "ЗА СДРУЖАВАНЕ" is in white.

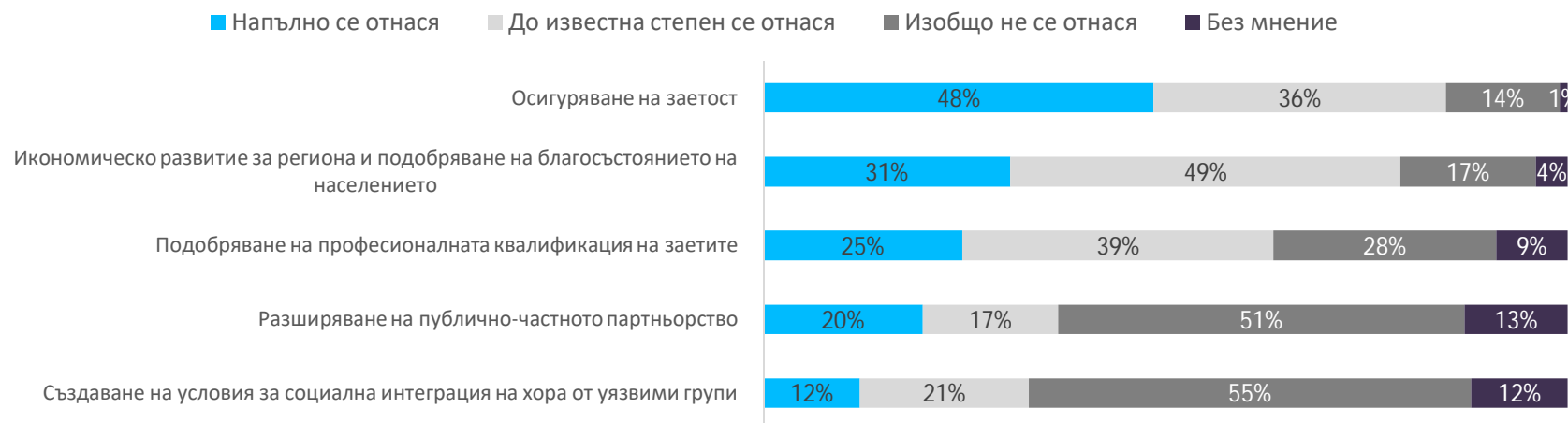
**НАМЕРЕНИЯ ЗА
СДРУЖАВАНЕ**

Намерения за сдружаване

- **Най-важен мотив за сдружаване на бизнеса се явява „Осигуряването на заетост“.** 48% от фирмите виждат смисъл в изграждането на сдружения, които биха повлияли благоприятно на фактора заетост.
- Други важни мотиви, но в по-ниска степен са **„Икономическото развитие на региона и подобряване на благосъстоянието на населението“ (31%)** и **„Подобряването на професионалната квалификация на заетите“ (25%)**.
- По отношение на необходимостта от сдружаване на фирмите в област Благоевград, които са собственост или наемат работници от уязвимите социални групи, **близо 73% от включилите се в допитването компании смятат, че подобно сдружаване е необходимо под една или друга форма.**

Мотиви за сдружение

Посочете в каква степен се отнася за Вашето предприятие всеки от посочените по-долу мотиви?

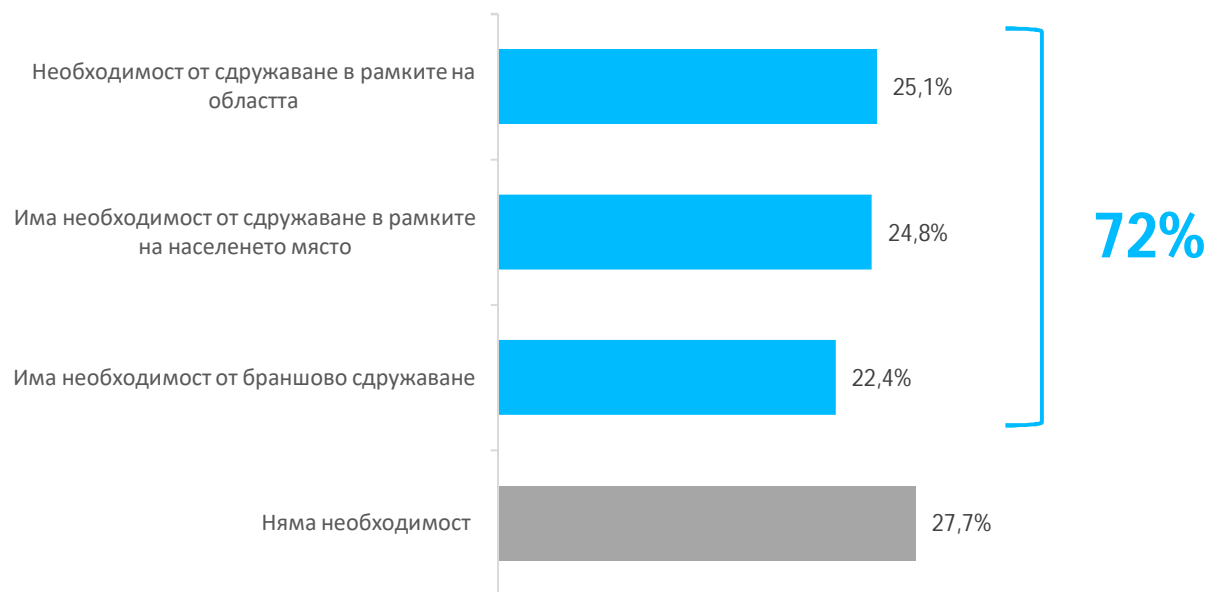
Има ли други важни мотиви които да се отнасят до Вашето предприятие/ фирма?

База: Всички изследвани предприятия (n=303)

Необходимост от сдружение в област Благоевград

Според Вас каква е необходимостта от сдружаване и сътрудничество на фирмите в област Благоевград, които са собственост или наемат работници от уязвими социални групи?

Информация за **контакт**

[PragmaticaFacebook](#)

[PragmaticaLinkedIn](#)

www.pragmatica.bg

office@pragmatica.bg

(359 2) 434 09 30

бул. Гоце Делчев 98,
ет. 6, офис 10,
1404 София, България

